

Asia: VN/32207/2022

Hallituksen esitys etäyhteyksien edistämisestä oikeudenkäynneissä

Lausunnonantajan lausunto

Lausuntonne yleisesti esityksestä

Etelä-Suomen syyttäjäalue pitää esitettyjä lainsäädäntömuutoksia ja täsmennyksiä sekä esityksen tavoitteita kannatettavina.

Mitä mieltä olette ehdotetuista pykälistä, jotka koskevat tuomarin osallistumista oikeudenkäyntiin etäyhteydellä (OK 2:15-16)?

Tuomarin osallistuminen oikeudenkäyntiin tulee mahdollistaa esitetyn tavoin pääsäännön ollessa kuitenkin se, että tuomari osallistuu lähtökohtaisesti oikeudenkäyntiin istuntosalissa.

Mikä on mielipiteenne etäoikeudenkäynnin julkisuutta koskevasta pykälästä (OK 2:17)? Pidättekö asianmukaisena, että julkisuuden toteuttamisen keinot jätetään tuomioistuimen harkintaan?

Oikeudenkäyntien julkisuuden turvaaminen on tärkeä tavoite ja sen toteuttaminen tulee jättää tuomioistuimen harkintaan. Tuomioistuinten tilat ja muut resurssit julkisuuden toteuttamiseen vaihtelevat jossain määrin ja siksi päätösvalta toteuttamistavasta tulee olla tuomioistuimella.

Mitä mieltä olette todistelun vastaanottamista etäyhteydellä koskevan momentin (OK 17:52.1) lisäedellytysten kumoamisesta?

Myös tältä osin esitys on kannatettava ja lakiin kirjatusta lisäedellytyksistä voidaan luopua. Etätodistelun soveltuvuuden arvioimiseksi kyseisiä lisäedellytyksiä voidaan tarvittaessa käsitellä hallituksen esityksen perusteluissa, mutta lisäedellytykset eivät kuitenkaan olisi nykyisin tavoin tuomioistuinta sitovia ja rajoittavia.

Mielipiteenne ilman näköyhteyttä tapahtuvaa kuulemista koskevista momenteista (OK 17:52.2-3)?

Ehdotetut muutokset ovat tarpeellisia ja kannatettavia.

Mitä mieltä olette ehdotetuista oikeudenkäymiskaaren ja rikosoikeudenkäyntilain pykälistä, joiden nojalla asianosaisen osallistuminen oikeudenkäyntiin voitaisiin määrätä toteutettavan etäyhteyden välityksellä (OK 12:8.5 ja ROL 8:13.5)?

Tältäkin osin esitys on kannatettava ja tarpeellinen. Perusteluissa on hyvin avattu niitä tilanteita, joissa pykälät tulisivat lähtökohtaisesti sovellettavaksi.

Mitä mieltä olette pakkokeinojen ja poissalon seuraamusten käyttöalan laajentamisesta koskemaan etäyhteydellä tapahtuvaa valmisteluistuntoa (OK 5:15 d ja ROL 7:14 a kumoaminen) ja kattamaan osallistumisen etäyhteydellä myös muualta kuin toisessa tuomioistuimessa tai muun viranomaisen luona (OK 12:8.4 ja ROL 8:13.4)?

Pakkokeinojen ja poissaoloseuraamusten käyttöalan laajentaminen esitetyin tavoin on kannatettavaa. Muualta kuin tuomioistuimesta tai muun viranomaisen luota tapahtuvaan osallistumiseen liittyen voi esiintyä tilanteita, joissa henkilö ei pysty todentamaan poissaolonsa syytä esimerkiksi tietoteknisten ongelmien vuoksi. Tuomioistuimet arvioivat kuitenkin nykytilanteessakin poissaolojen hyväksyttäviä syitä usein vain annettujen suullisten selvitysten perusteella, joten merkittävää oikeusturvaongelmaa näissä tapauksissa tuskin ilmenee.

Mielipiteenne etäyhteyden käyttöalan laajentamiseen koskemaan tunnustamisoikeudenkäyntiä (ROL 8:13.5 kumoaminen)?

Etäyhteyden käyttö sopii tunnustamisoikeudenkäynteihin hyvin, joten esitys on perusteltu.

Onko teillä muuta lausuttavaa esityksen johdosta?

Esityksessä ei ole erikseen mainintaa syyttäjän osallistumisesta etäyhteyksin oikeudenkäyntiin. Syyttäjä on aktiivisesti mukana kaikissa rikosoikeudenkäynnin vaiheissa. Syyttäjien kärjämatkat ovat useilla syyttäjälalueilla huomattavankin pitkiä, joten kyse on myös merkittävistä resurssisäästöistä. Syyttäjän tulisi voida osallistua istuntoon kokonaan tai osin etäyhteydellä, ellei jutun laajuudesta tai muusta erityisestä syystä läsnäolo oikeussalissa ole tarpeen. Syyttäjät osallistuvat toki nykyiselläänkään istuntoihin jonkin verran etäyhteyksin erityisesti yksinkertaisimmissa rikosasioissa, mutta vaihtelevuutta tähän suhtautumisessa esiintyy varsin paljon riippuen tuomioistuimen tulkinnoista.

Appelsin Mika
Syyttäjälaitos - Etelä-Suomen syyttäjälalue